Број 60. У Новом Саду у четвртак 17. (30.) марта 1911. Година XLVI.

»Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 25 п. за четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Ванредним бројевима од петка цена је: На пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. За стране земље годишње 6 круна 50 потура

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова

Уредништво »Заставе« је у кући г. Јована Т. Чавића. — Администрација »Заставе« налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној улици бр 20

Дописи шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији »Заставе«,

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура

Чек-конто 12008

У Албанији се креће.

Није било могуће, а да не дође до великог сукоба између Турске и Арнаута. И тај велики сукоб као да је већ почео.

Арнаути су били до сад мезимци Турске. Они су јуначки народ, Турска их је требала и мазила. Арнаути су били најбоља војска турска. Они су били телохранитељи турских султана, па су њихови главни људи, њихове паше имале силна уплива на султановом двору. Они су сачињавали у турској царевини засебну војску, имали су своју војну организацију, коју су водили њихови људи, и та засебна војна организација давала им је снагу и моћ.

Турска их је употребљавала у својим ратовима, и они нису били научени радити. Они су исисавали и пљачкали хришћане, који су живели с њима и у њиховој близини Нарочито су од њих страдали Срби. Срби су били обезоружани, а Арнаути оружани до зуба. Коме беше мио живот и имање, морао је тражити пријатељство њихово. А то је скупо стајало Ко није умео да отаупи њихову милост, тога су пљачкали на белом дану. Живот Срба био је увек у опасности.

Турска влада је трпела то. И шта више њој је ишло у рачун, да Арнаути требе српски жаваљ Само Европе ради турска није отворено бранила и помагала та насиља, али она није никад ништа предузимала да уведе реда.

Озако стање морало је да осили Арнауте и да их поневиди. Зато они нису ни турску владу много вермали. Нису плаћали порезу, нису примали државне власти, кад им се није милило. Има арнаутских села, има читавих малих крајева, који не плаћају никад порезу и где ни један турски државни чиновник није завирио.

Тада је дошао младотурски покрет. Младотурци створили су н в ред, и збацили султана против воље Арнаута. Уплив Арнаута на двору паде, а Младотурци су телалили, да ће морати наступити ред у свему. То се Арнаутима још мање допало. Па како нису Младотурци мислили искрено да заштите од арнаутског беса хришћане, нарочито Србе, ипак су Младотурци озбиљно прегли да Арнаутима сабију рогове, јер им не верују. Боје се, да ће Арнаути бити уз оне, који хоће на турскоме двору да поврате старо стање

Зато је турска влада кренула, да на основу новог закона утре самосталну војну организацију Арнаута. Хоће да их помеша са другом војском и тако онемогући, да они за себе буду у Турској нарочита сила. А то би била смрт арнаутског уплива у Турској.

То су главни узроци, који ојачаше и раширише покрет Арнаута, да им се даде автономија и већа самосталност. У томе су дошли у сукоб с турском владом, и кад их је турска влада јаче притегла, они су се уклонили у Црну Гору. Кажу, да тамо има око 10 хиљада Арнаута, који чекају само пролеће, па да упадну у Турску и отпочну борбу, у којој ће их други Арнаути помоћи, а надају се и с друге стране помоћи, нарочито из Црне Горе

Чим је пукло пролеће, запуцаше и пушке у Арнаутлуку. Стижу вести, да су се кренули Арнаути у Пећи, Ђакову и скадарском вилајету. Свуда су дошли у сукоб са Турском војском, те пале и пустоше.

Око 4 хиљаде Арнаута нападоше некоје турске караване, (стражарнице) потукли су 30 турских војника, а многе су заробили. У скадарском вилајету, на граници Црне Горе је покрет најозбиљнији У Солун је дошао турски војни министар да буде ближе догађајима. Из Пећи су послали два батаљона у Гусиње, а из Солуна четири батаљона у Скадар, под водством Шефкет Торгул паше. Из овога се јасно види, да се борба спрема на албанско црногорској граници.

Црна Гора ће тешко моћи да одржи строгу неутралност и да тако поседне границу, да оно 10 хиљада Арнаута задржи силом у Црну Гори и не дозволи им да се прикључе устанку. Како је до сад примала и издржавала арнаутске бегунце и како црногорци канда већма нагињу Арнаутима но Турској, било би јој то и поред најбоље воље врло тешко учинити.

Турска дели оружје онима који нису Арнаути Дакле и Србима, да се могу бранити, и разуме се, да јој помажу.

Замислимо: у каквом се ужасном положају налази народ наш. Спорразумно су га до сад гњавили и Турци и Арнаути, и сад кад су се Турци и Арнаути побили, њему остаје да се придружи једнима или другима, или да и једни и други као узгред искаљују срце своје на њему..

Нисмо научили да замислимо и хоћемо да говоримо искрено у овој ствари. У каквој ужасној ситуацији, у каквој се налазе данас наша браћа у Старој Србији и Албанији, тешко је нама овде и замислити, какав ће положај заузети. Један део се налази у кандама Арнаута, где су Арнаути господари, а други део се налази у кандама турске војске. Њихово познавање прилика, њихова памет казаће им најбоље, шта им остаје да раде у овом положају у коме се находе. Ми видимо само једно, да је њихов положај очајан и да у том положају: Зло је поћи, а горе не поћи! А не могу, да нит пођу, а ни да не пођу.

За оно што ће се сад тамо дешавати, са нашим народом, без сумње носи и мора понети одговорност црногорска влада. Она из наближе близине зна како су се развијали тамо догађаји; била је дужна да унапред види шта ће се догодити и да према томе учини што је дужна била учинити. С тога гледишта она носи одговорност за оно што ће се сад догађати с нашом браћом. Ми смо ту владу најжешће осуђивали, а држимо с правом Али ако је

ПОДЛИСТАК.

КРВНА ОСВЕТА.

— Догађај из 1812 године. —

(Свршетак.)

Кад су после поп Прокина браћа била насамо, рече један:

— Хајд' манимо га, јер се подетио под старост.

Други прихвати:

— Није се подетио, браћо, него се се тао младости. Знате, да се теже растао пушке него оваца, кад га оно попишемо.

А трећи се брат осмехну:

— Само да му лов главе не дође....

Поп Прока је одржао реч. Под старост је постао страстан ловац, не из каква задовољства или из љубави према лову, — бар тако је говорио, — него из просте освете, крвне освете.

Набавио је добру пушку и гонио је свог заклетог душманина на сваком кораку, тако, да је за кратко време курјачином поставио најпре буњу, па онда и горњу хаљину. Па и после није престајао ловити, јер као што обичаваше рећи: „Богме, деце, ко зна да ли сам убио баш правога крвника, или је то био тек обичан курјак“.

Само се једно није допадало поп Проки. Као старији човек, кога су већ издавале очи и као скорашњи ловац, није умео потпуно да влада пушком, него је свака пут јако оштетио крвно, а догађало се да је понекад и промашио звера. То га је вазда једело, па је дуго мислио и премишљао како да доскочи тој незгоди. Најпосле се домислио.

Кад је 1812. година својом раном и студеном зимом намамила силесију курјака из Бачке, јер су лако прелазили преко замрзнуте Тисе, и кад ови немилице стадоше десетковати попине овце, тада је поп Прока већ измислио ово: правио је дубоке јаме на оној страни, од куд је зверје највећма насртало, у јаме је метао овцу, па је јаме овлаш покривао трском и роговом. Блејање овчје брзо намами звера, дође, обилази, и дотле нема мира, док не падне у јаму, а јутром дође поп Прока са замашном батином, па га тамо премлати, али тако, да му само главу размрска.

То се попи јако допало, не само за то што није морао страховати да ће га промашити, јер батина не промаша као пушка.

Тако једнога дана устане поп Прока рано ујутру да иде на јаму; тај дан се баш месио хлеб, и он пожури снаху која је тад недељчила, да пожури с лепињама, јер се њему не оклева; кад сване, ваља да је на месту. А кад мало за тим повадише лепиње из пећке, а он не почека ни да дахну, него пограби једну, тури је под хаљину и понесавши тешку батину, пође у поље успут кидајући и једући врућу лепињу.

Већ из далека позна поп Прока да има нешто у јами, те радосно притрчи и разгрне ону слабу поставу и спазивши курјака где марно чучи крај овце, стаде га весело поздрављати.

— Добро-јутро, ујо! А што си тако суморан, ваљда ти вечера није била по вољи? Хајд нека, нека, — говорио је смејући се: — слађе ћеш ручати, — и стаде засукивати рукаве. Па дохвати батину, и пазећи да курјака у главу погоди, почне се тамо овамо плести над јамом. Курјак је одмах видео да неће добро бити, па се вешто уклањао испред попиних ударца. Већ се попа уморио, а ни једаред није погодио курјака по глави, те све јаче замахиваше.

— Бадава се уклањаш, — рече задихано: — жив ми нећеш одавде утећи све да крила имаш. Лако ти је било осакати ти празнорукога Перу, но дедер сад покажи зубе.

У један мах дође му курјак на добар дохват, и поп Прока замахнувши из све снаге већ кликну: Држ' се, ујо! кад му се у тај пар одрони земља испод једне ноге, и он изгубивши равнотежу, стропошта се у јаму.

Ни онда ни после није знао поп Прока казати ко је већма био изненађен, он или курјак или овца. Свако се — вели — повукао у један крај па ни ухом да мрдне.

Овај изненадни упадај толико је збунио поп Проку, да с почетка није могао промерити опасност, у којој се налазио.

— Не знам, — казивао је после — ко је од кога већма стрепио, курјак од мене или ја од њега. Мислио сам да ће сваког часа

она у овом питању били на висини свога задатка ми ћемо јој то отворено признати. Ако црногорска влада у овој тешкој прилици није била на висини положаја, него је лакомислено и неродољубиво поступала, онда ће је постићи клетва народа српског

Толико овом приликом. А сад: Искрено желимо најбољи успех народу нашем у овим тешким приликама. Наша морална помоћ не може изостати. Буде ли потребно да му видамо ране, стојимо на бељеви.

Има ли у политици скокова?

— Од дра Ж. П. —

II.

И детету упада у очи, да су политичке вође прије много моћније биле Па кад-кад скоро као полубогови. Те је све у около њих зависило од њихове воље. Зато је таква политика и сувише ћудљива била. И мењала се на брзу руку, као пролетње време. Час весела са осмејком; час турбна са кукњавом. Без обзира да ли су народи с њоме задовољни били. Штавише, са људима се поступало, као да су мртве ствари. Без срца, грубо. Није чудо, што је у таквом добу народна снага скрхана била. И гдегод је што изникло, све је свело још у пупа Огуда су нараштаји, што су једно за другим долазили, кржљавили и ћутке подносили сваку несрећу. Или ако је по нешто и учињено у њину корист, није их ни најмање потресало, као да их се ништа није ни тицало. И као да им је сасвим свеједно било, шта ће да буде после њих. Разуме се, да се такав немар љуто светио народима. Векови су пролазили, а свет никако да увиди своје заблуде. И кад је могао, није се много паштио, да се ослободи туторства. Штавише, својом рођеном снагом је потпомагао, да се понеки уздигне над гомилом.

Шта онда? Све се по заповести извађало, а није ни могло бити друкчије. Светина је без преговора чинила другом по вољи. Ни на памет јој није падало, да је на крају крајева у њеној руци сва моћ. Али шта ћемо, кад је човечје друштво и сувише поводљиво. Та чим двојица хоће нешто заједнички, не испада им, к'о што би требало, него све у пола и површно. А шта је тек, кад се милијони заталасају!

Па ипак у сваком народном покрету је било заједничке воље. Било је, иако скривено, одређеног циља. И ма како да су људи изгледали послушни, у појединим временима су имали своје чврсте воље, од којих ни пошто нису отступали. Истина, њих је лако опчинити, али они ни тада не раде друго, него што им је у дубини душе. И ма како да их прекувавају, што дикла, навикла.

Љуто се вара, ко мисли, да је масу најлакше навести на танак лед А ако понекоме и испадне за руком да за неко време неограничено зацари у својој средини, није на вечито. Јер ма како да је неко духовит и див, није у стању да изведе што је неприродно. А неприродно је једним ударцем преокренути све тумбе и за један тренут друштвени ток одвести у противни правац. То би, истина, било нечовечно, али у човечјем друштву се увек догађају само најобичније ствари. А све што боде очи, што је изванредно, избегава се, као да је прокажено. Човечји вид не може за дуго да поднесе ни сувише сјајне зраке, ни сувише густи мрак. И једно и друго му смета. Зато човек никада и неће моћи дознати праву истину уоколо себе. Све му се у несрећној боји показује. А скоро, да највећма воли кад му живот тече као сан. Како онда да га натерају, да се отресе свога уверења и да заплива другом којом струјом! Јелте, да је то немогуће Већина се увек држи свакидашњости. И нема те силе, што би је измамила, да покуша што опасније. А ако се штогод велико и догоди, она измиле, да не буде одговорна. Чак ни славе неће, само да је оставе на миру. То је баш на што се највише мора пазити. Особито ако неко хоће, да води главну реч. Зато политичке вође не смеју захтевати, што је немогуће. Иначе њихова политика неће ухватити у народу корена. И неће имати никаквог утецаја на његов живот. Таква би политика промашила своју циљ, јер би се водила политике ради, а ми сви знамо, да се она једино народне коже тиче. Истина, у свету се по кад-кад и противно дешавало, али као што је познато, без успеха. Које је онда прави пут? Политика никада не сме господарити. Она мора да служи и то култури светској. Није истина, да је било народа без културе а слободних, а тако се исто вара, ко верује, да је са културом икада ропство било скопчано. Једно без другога никако није постојало. Или ако је што и било, није било истинито. Зар нису неки народи потоцима проливали крв, да спасу своју слободу, па ипак изумреше пре него што су требали, јер се нису довољно старали, да им култура напредује. А без ње је узалудан сваки напор. Али и сама култура не би много вредила, да је забраве од света Истина, било је случајева, кад је мало њих уживало њене благодети, и кад се најстрожије бодрило, да је како год не окусе непозвани. Само што је такво доба прохујало без трага. Није оставило иза себе до мрак и студ. Тек од како су се пробудили народи, као да је друкчије. Разуме се, да смо још далеко од праве среће, али данашњи нараштај се задовољава и трунком од ње. Доста да су раскинути ропски ланци, и да нас не гоне као зверење у гори. А што је тако, много је политика помогла. Да није ње, не би се могла култура ширити, а свет би даље остао у вечитој помрчини и тврдога срца. Зато се данашње друштво и не може без политике замислити. Залуд би били сви успеси на свима пољима, кад човечанство не би могло да из искористи. А то нас у главном политика учи. Без ње не би смо знали, зашто се боримо. Свака ствар би нам изгледала сама за себе — без икакве употребе. Те би нам сасвим свеједно било да ли је нешто зло или добро. Ми га и онако не бисмо могли окусити Чак бисмо своја рођена дела другоме за љубав стварали Али на срећу свако је доба имало и своју политику. И ма како, да је сиромашно било, није изгубило наду, да ће од својих руку и користи имати — ако не оно само, а оно покољења што долазе. Разуме се, да је најприродније, кад је политика савремена. Бар тако може да задовољи народе. И да им помогне у невољи. Особито, ако у друштву имаде гомила трулежа. У таквом добу је задаћа политике, да од два зла избере мање. И да не пусти, да клоне дух у народа. Зато се политика и не може водити мимо или чак на супрот његову Бар у себи скривати по нешто и за њега. — Наопако ако јој је намера, да га оплемени или уништи. Истина, и тога имаде доста у свету. Али је то до данас увек остало у мањини. И ма како, да је неко доба оронуло, нашло се израза. Та права политика се баш највише брине, да се не догоди сукоб. Никако, да се од зла направи горе. И ма како, да се уклупчају прилике, она је ту да их размрси за времена.

(Свршиће се.)

Политички преглед.

Угарски сабор.

У прорачунској расправи у јучерањој седници угарског сабора, понајвише се расправљало о Хрватској и Славонији и односу њихову према Угарској. Независњак Десидер Полоњи опширно је говорио о односу Хрватске и Славоније према Угарској, а затим је напао бана Томашића због његове књиге о јавном праву и због његова проповедања и заузимања за триализам. Напао је и Куена и Ерентала, који потпомажу таку политику, а тиме — каже — поткопавају устав Угарске Полоњију је одговорио прво хрватско славонски посланик Папратовић на српском (хрватском) језику, а затим министар-председник Куен Куен је истицао, како су неистинити гласови, да се са Мађарима рђаво поступа у Хрватској и Славонији, јер да је тако, не би се толики Мађари селили у Хрватску и Славонију. Него, рекао је, има међу Мађарима једно коло људи, који терају занат од тога, да стварају размирице и зађевице између Хрвата и Мађара. Ти људи криво обавештавају и мађарску штампу. Бранио је бана Томашића, како га он, Куен одавно познаје и има пуно вере у њему, да ће поправити однос између Угарске и Хрватске и Славоније и да ће тај однос „бар дићи из оне брља, у коју је последњих година доспео“. Бранио је и министра Ерентала и тврдио је, да је Ерентал против триализма, те се избегава све оно, што би и случајно могло да иде у корист триализма. По Куеновом уверењу, триализам је највећи непријатељ хрватским интересима и нема истинског хрватског родољуба, који би желео, да се триализам оствари. Чим би се триализам остварио, Хрватска је пропала. Стога се не може претпоставити, да је бан Томашић за триализам. Куен прима сваку одговорност за њега.

Устанак у Албанији.

Будимпештански листови добили су из Солуна ове извештаје: У северној Албанији положај је сваким даном све опаснији, те је турска влада приморана, да се лати строжијих мера против Арнаута. Очекује се, да ће данас стићи у Солун турски војни министар. Из Пећи и Ђакова стижу врло озбиљни гласови. Арнаути се свуда непријатељски понашају према турским властима и војсци. Арнаути Малисори већ су дигли устанак. Једна чета Малисора од четири хиљаде људи заузела је више турских стражарница. Погинуло је 30 турских војника, а многи су рањени. Арнаути су многе турске војнике заробили, а отели су и три топа и много оружје и муницију. Арнаути продиру даље и околина око Скадра скоро је сва у њиховим рукама. Против побуњених Арнаута послана су из Пећи два батаљона у Гусиње. Мухамеданском становништву на црногорској граници подељено је оружје. Арнаути се на црногорској граници удружују са Црногорцима. Из Цариграда су под заповедништвом Торкут Шефкет паше послана 4 батаљона у Скадар.

Русија и Кинеска.

Спор између Русије и Кинеске посве је изглађен. Кинеска је пристала на све руске захтеве, те је заступник руског министра спољних послова у име руске владе јавио кинеској влади задовољство, што је признала, да су све тачке у руској ноти правичне и што је потврдила, да су у сагласности са одредбама у руско-кинеском

скочити на мене, али за чудо! курјак је био са свим миран и свом снагом је дрхтао.

Овца је од времена на време блејала.

Кад је мало после курјак видео да поп Прока више не замахива батаном, која му је и сад била у рукама, а он се окуражи и стане се испињати уз јаму у жељи да искочи напоље. Кад то опази поп Прока, одмах му сину сретна мисао у глави. Брзо пусти батину из руке, па дохвати курјака за стражње ноге и дигне га себи више главе тако, да је овај предњим шапама могао дохватити ивицу од јаме. И доиста, курјак искочи из јаме и брзо се изгуби у јутрењој магли, а поп Прока пада на колена и поче наглас читати: Живи в помошчи вишњаго...

Узалуд су браћа изгледала да поп Прока дође из лова. Било се се већ одјутрило, а њега нема па нема, те рекоше један другоме: А да се није каква несрећа догодила с попом? Па похиташе у поље, а кад тамо, имају шта видети. Поп Прока још једнако клечи и ваљда по десети пут оно: Живи в помошчи вишњаго... Онда га браћа изваде из јаме и одведу кући.

После тога је поп Прока радије ловио пушком него батином, те кад је наскоро после тога опет донео мртва курјака, рече у шали браћи:

— Ама, никад нећу прежалити, што зликовца нисам онда ровашио у јами, те бих сад знао да ли је то баш онај из јаме, или је други који.

Нови Сад.

С. Мл. Б.

уговору. Изјавио је даље кинеској влади уверење руске владе, да се таким поступком кинеске владе на даље очувало и учврстило вековно пријатељство између Русије и Кинеске.

Допис.

Костајница, 13. (26) марта. — *Коалиција и страначка дисциплина.* (На избору жупанијских скупштинара).

Мили боже и недељо млада,
Је ли кога памет оставила
К'о што ј' наша сад нас оставила.
Коалиција.

Дана 9. (22.) марта о. г. кренуше се на избор из целог котара преко 400 бирача да бирају жупанијске скупштинаре. Котар се састоји из општина: Меченчани, Мајур, Стаза, Црквени-Бок и Дубица, те градска општина Костајница.

Пре избора агитирало се онако испод жита од стране власти у споразуму са франковцима и мункачима, међу којима има и доста Срба, који су их потпомогли да извојују победу. А шта се радило од стране коалиције? Радило се — али неискрено — да се договоре и сложе са радикалима те да заједнички извојују победу. Било је дописивања између првака од стране коалираца и радикала. Уговорен беше састанак на дан избора рано, и ту да се заједнички споразумом истакну кандидати које да бирају.

И дођоше предњаци коалирци да се договоре. Послаше нам човека, Мирка Лазића лицидера из Костајнице, да нам предложи њихну листу за коју да гласамо, без икаква споразума. Касније дође др Т. Томљеновић кр. јавни бележник и адвокат из Костајнице. За њим дођоше два господина сведока у велико-издајничкој парници: Јован Јаношевић трговац и Јоцо Пејић опанчар; само с том разликом што је Јован Србин, а Јоца је Хрват. Сва четворица су нам предлагали, да гласамо за ове људе: На 6 година да се бирају: Живковић Никола, парох, Меменска; Шнајдер Драгутин, мјерник, Костајница; Будимир Ђорђе, парох, Меченчани; Пејић Јоцо сведок у великоиздајничкој парници из Дубице. На 3 године: Ђорић Ђуро, ратар, Црквени Бок; Јаношевић Јово сведок у великоиздајничкој парници из Дубице.

Разуме се, да радикали нису могли пристати на такав „споразум", да бирају саме коалирце. Коалирци, дакле, нису дошли на споразум, него да натуре своје људе радикалима.

Ми смо, радикали, били зато, да сваку општину заступа по један свестан и енергичан, а не славохлепан човјек. И коалирци рекоше, да пристају. Др. Томљеновић је добио овлаштење од пароха Николе Живковића, да може са његовом кандидатуром располагати, те ако је потребно, да ће он одступити и да на његово место слободно кандидују другог. Тада један од радикала предложи листу, коју радикали и некоји самосталци прихватише. Та листа је била: На 6 година: Светозар Нехрони, парох из Утолице за Мајур (радикал), др. Томислав Томљеновић, адвокат и Драгутин Шнајдер, мјерник; за градску општину Костајница (напредњаци) и поп Исо Пеиновић, парох дубички; за општину Дубица (самосталац). На 3 године: Танасија Облаковић учитељ из Црквен. Бока „велико-издајник" за општ. Црквен. Бок; Ђорђе Будимир парох из Меченчана за општ. Меченчане, оба самосталци. Пошто ни један из Стазе од изборника није гласао за њих, није ни истакнут кандидат. Кад је та листа предложена од наше стране, коалирци не хтедоше је прихватити, под изговором: „Наша страначка дисциплина не дозвољава да бирамо радикала". Кад је тако непоштено поступано од стране коалираца, одустали смо и ми од те листе, али да се не рече, да нисмо били за споразум ипак смо послали своје људе да гласају за њихову листу, само с том разликом, да смо у место Николе Живковића пароха из Меменске уврстили радикала попа Светозара Нехронија пароха из Утолице, који је ипак добио преко 50 гласова. То смо учинили да се види да смо увек за поштен споразум и да желимо слоге са браћом Хрватима, па и са браћом самосталцима, али онима који су у првом реду добри Срби, па онда самосталци.

Са чисто српског гледишта ми смо желели и радили на томе да бирамо од два зла мање, премда смо и ми као радикали могли са нашег страначког гледишта бити да не гласамо за њихову листу. Чуди нас само то, да је некојима људима, Србима, из самосталне странке, више стало до тога, да победи један Франковац, Јоцо Пејић, који се издаје за напредњака, него самосталац поп Исо Пејиновић, парох дубички. Ратос вас било те ваше страначке дисциплине! Зар ви, самосталци не видите, зар сте слепи ко код очију? Зар не знате, ко је Јоцо Пејић? Ко је стављао приговоре против састава изборне листине за општинске изборе у Дубици, против изборника који су били, а и још су и и данас самосталци? То је главом Јоцо Пејић. А биби ли нам могао Јово Јаношевић, самосталац вајни, одговорити на ово питање: Зашто се заузима скупа са попом слабинским Јовом Муждеком, да Срби бирају за већника општинског Милу Биукуковића и Петра Вуковића оба из Слабиње, којеје већина народа не воли, и није их хтела бирати, и, осим неколико самосталаца? И шта мислите, за кога су ти људи гласали на избору за жупанијску скупштину? Ево вам одговора: Гласали су за Мишу Мутавџића, франковца и сведока у великоиздајничком процесу; за Рудолфа Риедла, трг. г. франковца, за Иву Луцића, франковца, дра Машепега, адвоката, франковца, Вукманића жупника, франковца и Ђуру Лазића, Србина, за кога рачунамо, да ће као Србин одступити и захвалити се на том поверењу, јер му међу такима људима нема места.

Стављамо свакоме Србину у на срце, да са оваковима људма обрачуна и дада их у ничему не слуша, јер су својим радом доказали да не заслужују да буду вође народне и да не заслужују да им народ верује. Самосталци, управо данашње вође самосталске, како они у Загребу, тако и ови у покрајини, јесу обични себичњаци, шпекуланти, који народу српском само штете наносе, идући једино за својим личним интерресима.

Вести из места и са стране.

Каквим језиком говоримо?

Американци то знају, а мии не знамо, вели један амерички лист, и прича ово:

Ту скоро у уреду бјутскога окружнога суда преслушаван је као сведок један Хрват из Лике, чији су одговори на стављена му питања вриједни да се на њих мало опширније осврнемо.

„Којим Ви језиком говорите?" — запитао је тог сведока одвјетник оптуженога.

„Ја говорим „аустријанскики" — одговорио је сведок.

„Ви се ваљда варате — наастави одвјетник — Ви не говорите аустријански, , јер тога језика и нема на свијету. Ви ваљда говорите српски?"

„О не. Ја говорим у истину аустријански" — заврши сведок.

И одвјетник и присутни чланови суда насмијаше се. Стенограф забиљежи одговор, преслушање се доврши, а људи се из судницце разиђоше. Цијела ствар по мишљењу скоро свијују на расправи присутних земљака остаде неопажена.

Да ли је то у истину било тако? Да ли је многим присутним Американцицима остао неопажен одговор овога сведока? Да лили Американци знају разликовати, шта то значи „аусустријански" — шта значи „аустријански језик?"

Не. Било је онђе Американаца, који су добро разумјели, да сведок није добро одговорио. Било је онђе људи, који добро знају, да под капом небеском нема човјека, који „аусустријански" говори. Било је онђе људи, који су можда и жалили а можда се и смијали, да нас имима тако несвјесних да не знамо којим језиком говоримо.

Настрадали Срби у Америци.

Читамо у американском „Србобрану": На 23. фебруара о г. у 4 сата у јутру запалила се овдашња мина „Тонопах Белмонт Девелопмент Ко". и кад су радници дошли у 7 сати да раде видели су да горе и то 1166 стопа у дубини. Мислећи да није велика опасност спусте се радници да гасе и приближише се ватри, а у исисти мах навали велики дим и угуши неколико људи, који се нису могли спасти, међу којима је биило 6 Срба: Никола Орловић, члан друштва „Српска Омладина" бр. 17. С. С. С „Слога", Божо Беговић члан друштва „Острог" број 15. С. С. С. „Слога" из Џаксон, Кал., Јован Пламенац, Крсто Мирковић, Мијо Шкобаљ и Иван Мурат, ова четворица не припадају ни једном српском друштву. Странаца има више. На 24. извађено их је 15. мртваца а мемеђу њима 5 од наших, а један је још под земљом. Мина још горе, али изгледа да ће се угасити, јер је употребљено све могуће да се што пре угасили.

Убијен немачки потпуковникик у Цариграду.

Из Цариграда јављају, да је немачки потпуковник Шлихтинг хтео да прикикаже турском дивизијонару Хасан Изед паши п пуковнију, коју је он изучио. Шлихтинг је син једедног немачког генерала, а дошао је у Цариград пре два месеца да реформише турску војску. Кад су улазили у двориште, један војник Арнаутин с са стране пуцао је на Шлихтинга и задао му смртртоносну рану, од које је исти дан умр'о. Турски војни министар и Хасан Изед паша били су код немачког посланика и изјавили своје жаљење због овог случаја, а обећали су, да ће војник атентатор бити најстрожије кажњен. Атентат је извршен у бившој царској посети Јилдизу, која је претворена у касарну. Шлихтинг је одмах направио тестамент, а на његову жељу доведен је пред њега војник атентатор. На Шлихтингово питање: зашто га је хтео убити, одговорио је војник: „Зато, што сте ме вређали." То је исто рекао и пред истражним судијом. Војнички је суд већ јучер решавао ову ствар и донео пресуду. Шлихтинг је пред своју смрт писао писмо Махмуд Шевкет паши, у којем му је захвалио на лепој пуковнији, коју му је поверио, а нада се, да ће та пуковнија лепо напредовати. Говори се, да је Шлихтинг претио свима војницима, који нису хтели да иду у Јемен да се боре против побуњеника. Због тога заверили су се неки Арнаути војници да ће му се осветити.

За српско академско потпорно друштво у Загребу

скупила је госпођица Љубица Чутурило из Голубинаца К 21·40. Дароваше ова господа: по К 2: др. Д. Гајић, С. С. Николајевић и син, И. Станковић, др. Д. Кеслер Сотин и Љ. Чутурилова; по К 1: С. Сладаковић, Ј. Вјелендрић, М. Станковић. С. Костић, Д. Прерадовић, З. Јанковић, Н. Димитријевић, М. Жегарац, Н. Јаношевић, Н. Надбандић, С. Радуловић и Јелена Боже Станковић. Поштованој сакупљачици као и племенитим прилагачима најлепше се захваљује

Управа срп. акад. потп. друштва.

Другарска посета.

Ђаци учитељске школе у Пакрацу намеравају о Ускрсу, да посете другарску учитељску и учитељичку школу у Сомбору. Том би приликом разгледали знаменитости града Сомбора, походили би гробове знаменитих људи, а нарочито педагога и приредили би забаву. На забави би се приказала падагошка драма „Песталоци у Станцу".

Добротворна задруга Српкиња у Суботици.

Примили смо извештај добротворне задруге Српкиња у Суботици, из којег се види, да је та задруга у 1910. години имала 60 редовних чланица, 156 чланова прилагача, 12 утемељачица и 10 почасних чланова. Иметак задруге износио је крајем 1910. године К. 21.412·73 (прираст К 103·81). У 1910. години било је укупно издавање К. 5587 и 77 потура (на милостиње К. 603, на припомоћ ученицама и друге добротворне сврхе 346 круна, на куп деоница Српске Штедионице у Суботици К. 1360, уложено у новчани завод, К. 1525 и 87 потура, за два чирака поклон цркви, К. 1319 и 57 потура и т. д.) Од чланарине, поклона, делимака, камате и прихода забаве примљено је К. 3080 и 85 потура, извађено улога К. 2558·87. Предрачун за 1911. годину предвиђа приход и расход К. 1610 Редовна скупштина одржаће се 20. марта ове године. Горњи бројеви сведоче, да суботичка добротворна задруга Српкиња савесно врши своју задаћу.

Неће више да буду варошани.

Док из Бикишчабе јављају, да је општинско представништво једногласно решило, да се та велика општина претвори у варош са уређеним магистратом, дотле из Старе Кањиже (Мађаркањиже) стиже вест, да су се већ заситили варошке управе, а тек је две године, како су своју општину претворили у варош са уређеним магистратом. Не свиди им се, што варошка управа много стаје. Незадовољство је у Старој Кањижи велико, а на чело покрета за укидање варошке управе ставили су се најимућнији грађани. Већ се купе потписи за молбу, којом ће се искати, да се Стара Кањижа претвори у велику општину, као што је и била. Кањижани неће, дакле, да буду варошани!

Мост између Гомбоша и Ердута

Између Гомбоша и Ердута прелазе сада железнички возови на парној компи, али је тај превоз врло скуп и непоуздан. Превоз је увек у опасности, зими због леда а и због тога, што се уже може да откине. Међутим је превоз туда од великог значаја, јер се ту везује наш саобраћај за Хрватску и Славонију, Босну и Ријеку. На том је месту Дунав широк 600 метара. Да би се обезбедио промет преко Гомбоша, гради се тамо железнички мост са шест сводова. Градња је отпочела у октобру 1909 године. То ће бити најдужи железнички мост у Угарској. На градњу је било опредељено 4,590.000 круна, али ће градња стати 7,300.000 круна, јер је требало преместити железничку пругу од 9 километара дужине и градити две железничке станице.

Одговорни уредник: Мита Клицин.

Трговина.

Нови Сад, 17. марта 1911. године.

Пшеница прве каквоће нова 21 К 80 п. до — К — п
Пшеница цова — К — п. до — К — и.
Пшеница средња 21 К — п. до — К — п.
Пшеница лакша 20 К — п. до — К — п.
Паполица нова — К — п. до — К — п.
Јечам стари 15 К — п. до — К — п.
Зоб нова 17 К — п. до — К — п.
Кукуруз у зрну 10 К 40 п. до — К — п.
Кукуруз у клипу нов — К — п. до — К — п
Маст 188 К — п. до К — п.
Сланина 180 К — п. до — К — п.
Сланина пањена 180 К — п. до — К — п.
Пасуљ бели — К — п. до — К — п.
Пасуљ жути — К — п. до — К — п.
Лањик — К — п. до — К п.

Све од сто кила.

Свињи угојени тешки 128 до — п.
Свињи средњи . . 124 до — п.
Свињи лаки . . . 120 до — п.

СТАЊЕ ВОДЕ ПОД НОВИМ САДОМ:

29. марта било је . . . . . 2·72
30. марта било је . . . . . 2·74

†

Јавна захвала.

Свима сродницима, пријатељима и познаницима из места и са стране, који поводом смрти нашег непрежањеног и доброг супруга и оца

ДУШАНА ТЕОДОРОВИЋА

трговца

у великој туги нашој својим искреним изјавама саучешћа пружише утеху нашој ожалошћеној души, овим путем изричемо своју најтоплију благодарност.

Нарочито захваљујемо г. г. свештеницима: Милошу Рајићу и др. Стевану Момировићу из места; Ђорђу Павковићу и Марку Павловићу из Сомбора и Станку Протићу из Брестовца, који су нашег милог и драгог покојника у светом храму својим дирљивим пјенијем опојали и до вечне куће га испратили.

Хвала месном учитељ. збору, који је корпоративно са школском децом на погребу учествовао и покојника до гроба испратио. Нарочито пак хвала г. Миливоју Лесковцу учитељу, који се над отвореним гробом у врло дирљивом говору свом опростио на вечита времена са покојником а нама својим утешним речима тугу и бол донекле ублажио.

Исто тако хвала и месном добровољном ватрогасном друштву, које је на одар покојников положило леп венац са траком — у знак дубоког поштовања свога помажућег члана — и корпоративно га до вечне куће испратило.

Хвала и свима пријатељима и познаницима са стране, који не жалише труда ни трошка те дођоше да милом покојнику у ажу последњу пошту своје искрене пријатељске љубави и до вечне куће да га одпрате.

Хвала и неколицини ученика срп. велике гимназије новосадске, који складним и умилним појањем песме тугованке испратише милог бабу свог искреног друга Нестора.

На послетку хвала и оном многобројном грађанству старо и новосивачком без разлике вере и народности, које се на укопу драгог нам покојника искупило и до вечне куће га испратило.

Још једном свима искрена хвала, а нашем милом покојнику вечан спомен!

У Ст. Сивцу, 14. марта 1911.

Дубоко ожалошћени:

Удова **Софија Теодоровић** рођ. **Белић** супруга, и деца:

Миливој, Нестор, Боривој и Милена. —

416 1—2

НАРОДНА БАНКА Д. Д.

у Шајкашсентивану

расписује стечај за

КЊИГОВОЂУ.

На ово место могу компетовати само они, који су потпуно способни за самосталан рад и који досадашњим својим радом могу то и посведочити.

Даље тражи се да знају српски и мађарски говорити и коресподенцију водити.

Месечна плата К 120.

Рок пријаве до 15 априла о. г.

327 3—3

Управа.

За све грунтовничке послове вешта

ЧИНОВНИКА

безпрекорне прошлости са знањем **хрватског, српског и мађарског језика тражи за хипотекарно одељење**

Хрватска Земаљска Банка Д. Д.

У ОСЕКУ

Понуде са описом предживота, као и досадањег бављења у пракси, са захтјевом плате, нека се шаљу изравно на Банку.

317 2—3

ХИЉАДА

ЗАХВАЛНИЦА САМ ДОБИО.

За 3 К 50 п. шаљем красан 36 сати радећи прави Глорија сребрни Анкер Рем сат са лепо гравираним именом и лепим посребљеним или позлаћеним ланцем, добро радећи, само за 3 К 50 п Даље препоручујем прави позлаћени са 14 карата злата 36 сати радећи Анкер Рем. прве врсте швајцарски сат са позлаћеним ланцем сам за 5 К За сваки сатписмено 3 године гарантујем, шаљем пер пахњме. 137 4—4

S. KOHANE, Krakau Nr. 171:

За неодговарајући дајем новац натраг

АСПИРИН ПРАВИ!!!

КУПУЈЕ СЕ

у оригиналним таблетама

20 комада К 1·20.

Свака таблета носи жиг

:: Аспирин ::

Фабрика боја пређе Fridrich Bauer & Co, Elberfeld u. Leverkusen b. Mülheim a Rhein.

403 1—6

Ad. E. 362
II. 143 ex. 1911

СТЕЧАЈ.

На место инжињера за епархију вршачку овим се расписује стечај. Инжињер као референт епархијске управе прима од епархије хонорар од 600 К годишње. За своје послове са општинама добија за сваки изведен рад прописан хонорар према врсти посла, који је извео.

Онима, који на ово место рефлектују, послаће се овоепарх. скупштином установљена уредба о епарх. инжињеру, ако се ради доставе исте на овај одбор обрате а ставља им се та уредба на расположење, и у епарх. писарници.

Избор епарх. инжињера обавиће на годину дана овај одбор а после ће на 3 године бирати инжињера овоепархијска скупштина.

Компетенти имају своје инструјисане молбенице до укључно 24. априла (7. маја) т. г. овом одбору поднети.

Из седнице епарх. админ. одбора, држане у Вршцу, 19. јануара (1. фебр.) 1911.

409 2—3

Председништво

„ДЕСАНКА КРЕМ"

НАЈИДЕАЛНИЈЕ

УЛЕПШАВАЈУЋЕ СРЕДСТВО НА СВЕТУ!

После крема употреба пудера сасвим је излишна. Може се добити у свима апотекама, дрогуеријама, парфимеријама и у већим помодним радњама. У ком месту нема, нека поруче код апотекара

СТАНИСЛАВА ПОПОВИЋА

у NAGYTEREMIA (Torontál m.)

Најмању поручбину тачно и брзо извршујем са поштанским пошиљкама. Код 3 комада шаљем франко. Цена 1 круна.

43 4—

ПРЕУЗИМАЊЕ ГОСТИОНИЦЕ!

Част нам је поштованој публици на повољно знање ставити, да ћемо **у варошком артеском и јодно-хидротерапијском заводу**, од 1. априла 1911. „Одељење Хотела и Гостионице"

у сопствено руковање преузети

које ћемо по најмодернијим захтевима отправљати. — Препоручујући се пажњи цењене публике, молећи је за што обилнију посету

Управа новосадског артеско-јодног купатила и хидротерапијског завода.

343 3—3

ХОТЕЛ КОД ЗЛАТНОГ ОРЛА!!!

У БУДИМПЕШТИ.

Од централне железничке станице преко пута — **На Барошевом Тргу.**

Свратиште за породице; педантна чистоћа; модерна удобност. Собе са електричним осветљењем и послугом заједно.

Од 2 круне 60 потура па на више.

Сопственик хотела

FRIED GYULA.

199 8—10

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.